

Tähis	JVK-13.2
Viide	PVK-13
Versioon	04

Kinnitas:		Merle Keps	Kvaliteedijuht	11.10.2024
Koostas:		Polina Savitski	Osakonnajuht	11.10.2024
	Allkiri	Ees- ja perekonnanimi	Ametikoht	Kuupäev

PROOVIMATERJALI VÕTMINE IMMUUNOHEMATOLOOGILISTEKS UURINGUTEKS.

EESMÄRK

Käesoleva juhendi eesmärk on tagada korrektne proovimaterjali võtmine immuunohematoloogiliste uuringute jaoks, analüüside tellimine ja saatmine verekabinetti.

VASTUTUS

Juhendi järgimise eest vastutab vastava protseduuri teostaja.

TEGEVUSKIRJELDUS

AB0- ja Rh(D)-veregrupi määramiseks ning antikehade sõeluuringu tegemiseks:

1. Arst annab korralduse immuunohematoloogiliste uuringute tegemiseks.
2. Õde või bioanalüütik täidab patsiendi verekaardi VKL-225 kõik väljad.
Hematoloogilistel patsientidel lisada info teostatud tüvirakkude siirdamise kohta (planeeritava või teostatud siirdamise kuupäev, tüvirakkude doonori ja patsiendi veregrupid (ka juhul, kui tüvirakkude doonori ja patsiendi veregrupid on samad)).
3. Õde või bioanalüütik identifitseerib patsiendi, küsides temalt ta ees- ja perekonnanime ning sünniaega. Teadvusetul patsiendil kontrollitakse andmeid randmepaelalt.
4. Pärast patsiendi identifitseerimist võtab õde või bioanalüütik patsiendilt veenipunktsioonil vereproovi (EDTA lilla K2E/K3E katsuti 3 või 6 ml patsiendi veeniverega) ja markeerib katseklaasi patsiendi juurest lahkumata
Markeering peab sisaldama järgmisi andmeid:
 - patsiendi ees- ja perekonnanimi;
 - identifitseerimisnumber (isikukood);
 - sünniaeg, kui identifitseerimisnumber pole isikukood.SA TÜ Kliinikumi patsientide puhul kasutatakse eHL juhtumi vöötkoodi ja/või labori YY-koodi.
Vöötkoodil peab olema loetavalt patsiendi ees- ja perekonnanimi ja isikukood!
Isikuandmete puudumise korral ei ole lubatud proovinõu registreerimine ja analüüside teostamine verekabinetis.
5. Peale vereproovi võtmist määrab õde või bioanalüütik patsiendi juures esmase AB0-veregrupi otsese reaktsiooniga alusplaadil monoklonaalsete anti-A ja anti-B reaktiividega ja märgib selle patsiendi verekaardil olevasse kasti „Osakonnas määratud esmane veregrupp“, tõmmates ringi ümber vastava veregrupi tähistuse.
6. Vere võtnud õde või bioanalüütik kinnitab patsiendi andmete õigsust ja identifitseerimist oma nime ja allkirjaga.
7. SA TÜ Kliinikumi patsientide puhul registreeritakse katsuti eHLis ja vormistatakse elektroonne tellimus „ABO ja RhD, erütrotsütaarsete antikehade sõeluuring kolme erütrotsüüdiga“.

Tähis	JVK-13.2
Viide	PVK-13
Versioon	04

8. Õde või bioanalüütik saadab vereproovi koos verekaardiga L. Puusepa 8 verekeskusesse, kus määratakse ABO-veregrupp ja RhD kuuluvus ning teostatakse antikehade sõeluuring.

Sobivusuuringute tegemiseks:

1. Täidetakse „Veretoote tellimisleht“. Kindlasti tuleb märkida soovitud verekomponendi veregrupp (verekaardilt või eHL-st).
2. Õde või bioanalüütik identifitseerib uuesti patsiendi
3. Võtab **teiselt/uuelt** veenipunktsioonil uue vereproovi (ei tohi võtta samaaegselt koos katsutiga, mis saadetakse veregrupi määramiseks)
4. Katsuti registreeritakse eHLis, vormistatakse elektroonne tellimus „Doonorivere sobivusproov“ ja katsuti saadetakse koos verekaardi ja veretoote tellimislehega verekeskusesse
5. Sobivusuuringu valmimist on võimalik jälgida eHL-st.

Erakorralistes situatsioonides abi osutamise korral, kui immunoematoloogilistele uuringutele kuluv aeg ja patsiendi identifitseerimise vea tekkimise oht on minimeeritud, on lubatud teha kõik immunoematoloogilised uuringud ühest patsiendi vereproovist. Teha märge veretoodete tellimislehe kasti „Sobivusproovid veregrupi määramise vereproovist“.

Immunoematoloogilised uuringud vastsündinutel ja imikutel kuni 4. elukuuni tehakse kapillaarverest või veeniverest.

Kapillaarvere võtab ühendlabori laborant või bioanalüütik, veenivere võtab osakonna õde.

Veregrupi määramiseks vastsündinutel ja imikutel kuni 4. elukuuni

Identifitseerida patsient, võtta tõstetud põhjaga 500µl EDTA roosa/ lilla/ punane K2E/K3E mikro-katsutisse vähemalt 0,2 ml kapillaarverd.

Veeniverd võib võtta tõstetud põhjaga 500µl EDTA roosa/ lilla/ punane K2E/K3E mikro-katsutisse vähemalt 0,2 ml või EDTA lilla K2E/K3E katsutisse 0,2-1,0 ml.

Vahetult peale vereproovi võtmist tuleb määrata esmane ABO-veregrupp.

1. Vormistada „Patsiendi verekaart, vastsündinu kuni 4. elukuuni“ VKL-329, millele on kirjutatud kliinik ja osakond, vastsündinu andmed (sh osakonnas määratud esmase veregrupi tulemus), andmed ema kohta, vereproovi võtja ja vastsündinu arsti nimi ja allkiri
2. Vastsündinu katsuti registreerida eHLis ja teha eHLis elektroonne tellimus analüüsile „ABO, RhD ja DAT paneel vastsündinul“
3. Vereproov koos patsiendi verekaardiga saata verekeskuse verekabinetti

Sobivusuuringute tegemine vastsündinutele ja imikutele kuni 4. elukuuni.

Kuna vastsündinud ja imikud on immunoloogiliselt ebaküpsed, tekib neil alloimmunisatsioon erütrotsütaarsetele antigeenidele harva. Neil võivad esineda emalt saadud passiivsed antikehad. Kui emal esinevad erütrotsütaarsed antikehad, tuleb vereülekanDEL nendega arvestada lapse 4. elukuuni. Antikehade sõeluuringu tegemiseks vastsündinutel ja imikutel kuni 4. elukuuni tuleb kasutada ema vereproovi, v.a juhul kui ema vereproovi ei ole võimalik kasutada.

Tähis	JVK-13.2
Viide	PVK-13
Versioon	04

Sobitatavad ERS-d peavad olema sobivad nii ema kui vastsündinu verega. Seetõttu tehakse sobivusuuringud nii ema kui ka lapse verega.

Sobivusuuringute tegemiseks vastsündinule ja imikule kuni 4. elukuuni,

1. Teha eHLis elektroonne tellimus „Doonorivere sobivusproov“
2. Saata verekeskusesse täidetud VKL-226 „Veretoote tellimine“ kahes isekopeeravas eksemplaris koos täidetud verekaardiga (VKL-329 „Patsiendi verekaart, vastsündinu kuni 4. elukuuni“) ja nii ema kui lapse veri.
NB! Ema verega katsuti märgistada ema nimega. Sellele ei tohi panna lapse juhtumi vöötcode.
3. Korduvate sobivusuuringute vajadusel
 - kui emal antikehi ei leitud, ei ole vaja uut ema vereproovi, saata tuleb ainult vastsündinu veri
 - vastsündinu hemolüütilise tõve korral tuleb alati saata sobivusuuringuks nii ema kui vastsündinu veri

Analüüse ei ole lubatud töösse võtta juhul, kui

- Katsutil ei ole inimese isikukoodi ja nime
- Kui ema katsutil on vastsündinu juhtumikleeps
- Kui paberdokumentatsioonil või elektroonses tellimuses või eLaboris ei ole tuvastatav patsiendi esmane veregrupp.
(Verekeskusel on lubatud veregruppi kinnitada vaid juhul, kui tulemust on võimalik võrrelda osakonnas määratud esmase veregrupiga).
- Katsutis on silmnähtavalt vähe verd, millest analüüside teostamiseks ei piisa
- Katsutis olev veri on silmnähtavalt hüübinud või tugeva hemolüüsi tunnustega

Lisauuringutena juba saadetud vereproovist saab tellida direktset antiglobuliintesti (DAT) ja sobivusprooviks saadetud katsutist lisasobivusproove kuni 24 tundi vereproovi võtmisest.

CITO! uuringu vajadusel märgista proovimaterjal punase täpi-kleepsuga ja tee eLaboris CITO! tellimus.

VIITED

- Sotsiaalministri määrus „Immunoematoloogiliste uuringute tegemise tingimused ja kord“ (RTL 2005, 50, 703), redaktsiooni jõustumise kv 25.11.2023